

profundă pentru un anumit repertoriu — cel exploziv romantic — cel puțin în acest stadiu de evoluție. Patetismul, dezlănțuirile furtivoase, retorica romantică nu par să fie domeniul predilect al Valentinei Sandu (și nuanțele dinamice în forță nu suplinesc neapărat susținerea interioară). Fără îndoială, este și aceasta o etapă ce trebuie parcursă în formarea unui artist în vederea dobândirii unei mai mari dezinvolturi interpretative; împlinirea fi va veni din lărgirea universului interior, dar mai ales din aprofundarea propriilor ei resurse temperamentale.

Simona Scăunaș

Recitalul Simonei Scăunaș ne-a dezvăluit, incontestabil, o natură muzicală atrăgătoare, aflată într-un proces de perfecționare, cu perspective frumoase. Ieșirea pianistei pe podiumul de concert este rodul unor acumulări treptate, al sedimentării unor cunoștințe care au început să contureze deja personalitatea artistică a tinerei pianiste. Definitiv pentru talentul ei pare să fie o claritate a gândirii muzicale care se traduce într-o articulare de mare acuratețe și logică a gândirii, la nivelul microstructurii. De aici, o limpezime cristalină a rostirii și un echilibru clasic al expresiei, evidente îndeosebi în *Sonata op. 109* de Beethoven, cu care s-a deschis programul. Sunetul foarte îngrijit, frazarea expresivă, naturalitatea și puritatea exprimării au dat, îndeosebi temei cu variațiuni finale, cursivitate și farmec senin.

Fantezia „Călătorul“ de Schubert a găsit în Simona Scăunaș, dincolo de unele nesigurante tehnice, o interpretă inteligentă care a știut să transmită sensurile discursului muzical cu grație și seriozitate. Cantabilitatea vibrantă, simțul arcuirii melodicii, pe care pianista îl are într-un grad notabil, au raportat în mod fericit scriitura pianistică la rădăcinile ei în lied, care transferat în plan instrumental nu și-a pierdut valorile vocale. Cursul melodic își redobândește în interpretarea Simonei Scăunaș elocvența, dar evoluțiile de o factură compozițională mai complexă nu au avut totdeauna suficientă susținere și în traseele muzicale au apărut goluri de tensiune.

Partitura *Sonatinei* de Ravel a oferit pianistei prilejul să realizeze momente de transparentă și cizelare, într-o muzică ce i se potrivește prin rigoare și delicatete. Rezolvarea formei miniaturizate a fost excelentă, dar ar fi fost necesară o exploatare mai imaginativă a compoziției timbrale.

Cu acest recital, Simona Scăunaș ne-a demonstrat că ne aflăm în fața unui tânăr talent foarte promițător, cu o evoluție frumoasă, dar căruia îi mai rămâne încă de cucerit o deschidere interioară de mai largă cuprindere și dezvoltarea capacității de gândire constructivă la nivelul formei mari, ceea ce va veni desigur cu timpul.

Elena ZOTTOVICEANU

DEBUTURI:

Basul Paul Basacopol

Cu ani în urmă, pregătindu-se pentru admiterea la Conservator, Paul Basacopol, cu toată vârsta fragedă, m-a impresionat prin calitățile lui vocale de excepție. De atunci îi uram să reușească, în direcția interpretativă pe care și-a ales-o, prevăzându-i veritabile izbînzii pe marile scene de operă. Anii au trecut, studiile la Conservator au fost încheiate cu un frumos succes, după unii foarte apreciable, în rolul în care a fost distribuit, din opera *Amorul doctor* de Pascal Bentoiu. Cu puțin timp în urmă, am fost invitat să-l

urmăresc într-un recital de arii din opere și lieduri, susținut la Studioul Ateneului. Cu un program foarte bogat, divers din punct de vedere stilistic și dificil din punct de vedere tehnic, tînărul cîntăreț mi-a reconfirmat speranțele anterioare, de data aceasta el dovedindu-se un artist format, apt să abordeze cele mai responsabile partituri ale genului.

Cu o voce impresionantă, ca timbru și forță, Paul Basacopol se manifestă ca un artist complet, cunoscînd perfect secretele interpretării vocale și scenice. Cu alte cuvinte, putem aprecia că avem în el un cîntăreț de mare valoare, capabil să ne reprezinte cu cinste, în cele mai prestigioase ocazii. Celebra arie *Ombra mai fu* de Händel, așezată în deschiderea programului, a sunat cu autentică vibrație; în continuare, *Aria lui Leporello* din opera *Don Giovanni* de Mozart, strălucind prin virtuozitate, cele două lieduri de Schubert și Schumann fiind prezentate, apoi, cu tensiunea și lirismul pe care cuceritoarele cîntece le solicită.

Din repertoriul românesc, *Greierile* și *Chiot* de Carmen Petra au fost interpretate cu multă inteligență și spirit, *Doina* de Doru Popovici fiind încărcată de nostalgie, în timp ce *Vesellie* de Pascal Bentoiu a cucerit auditoriul prin antrenul și spiritul sârbătoresc conținute.

Greutatea programului desigur că a constituit-o repertoriul de operă italiană, din care tînărul interpret ne-a prezentat celebrele arii din operele *Simon Boccanegra* și *Ernani* de Verdi, *Boema* de Puccini și *Bărbierul din Sevilla* de Rossini. Întunecat, pătrunzător, sau jovial, plin de strălucire, glasul lui Paul Basacopol ne-a impresionat profund și a născut în noi dorința sinceră de a-l urmări îndeaproape, pe prima noastră scenă de operă.

Cu grijă și căldură particulare, tînărul cîntăreț a mai înscris, în programul său, tot spre sfîrșit, o arie din opera *Evgheii Oneghin* de Ceaikovski și o arie din opera *Aleko* de Rahmaninov, demonstrînd afinități și pentru genul operii ruse în care marii noștri bași din trecut au strălucit cu putere. Desigur că realizarea de excepție, a lui Paul Basacopol, trebuie apreciată și în legătură cu munca depusă de către pianista Krimhilda Cristescu, cu care a colaborat, pe parcursul programului, în condiții foarte bune.

Anton DOGARU

CLUJ-NAPOCA

Concerte la Filarmonică și la Conservatorul „G. Dima“

În cadrul tradiționalelor colaborări dintre Conservator și Filarmonica clujeană, concertul din 5 mai dirijat de Emil Simon se înscrie, fără îndoială, ca un eveniment demn de reținut, care ne-a prilejuit o întâlnire cu trei tineri interpreți, studenți: trombonistul Mircea Neamț-Gilovan — anul IV, în *Concertul de V. Serocki, Eugen Koppándi* — anul II — în *Concertul nr. 1 în re major pentru vioară și orchestră* de N. Paganini și pianistul Daniel Goți — anul I — în *Concertul nr. 2 în do minor* de S. Rahmaninov, cu toții remarcabili din punctul de vedere al virtuților tehnice. Așteptăm pe viitor însă ca aceste prețioase însușiri să fie completate și printr-o mai adincă și rafinată pătrundere a sensurilor muzicii lucrărilor abordate.

Despre una din recente sale creații, intitulată *Măguri*, prezentată la Filarmonică în primă audiere clujeană — vineri, 8 mai — sub bagheta lui Cristian Mandeal, Liviu Comes spunea, în programul de sală: „Măgurile — imagine proprie peisajului românesc,

mărginesc zările, unde se nasc și mor lumini și umbre și unde se ascund nebanuite plaiuri cu sensuri miortice — îmbracă însușiri de simbol. Piesa *Măguri*, pentru orchestră, este mai puțin o descriere cit un comentariu liric, al acestei imagini“.

Avind la bază câteva celule ritmico-melodice arhetipale, piesa dezvoltă un discurs monopartit, cu multiple arcuri încadrate într-o formă de largă respirație. De dimensiuni relativ restrinse însă amplitudinea orchestrată, lucrarea reprezintă cea de a patra reluare a unor idei muzicale ilustrate anterior în piese cu același titlu, scrise pentru flaut, clarinet și fagot — solo, impresionând prin tensiunile lirice variate și coloritul autohton cu tentă arhaică discretă care împreună, sugerează sentimentul unor permanente.

Distins cu importante premii internaționale, printre care locul întâi la Concursul Ceikovski, ediția 1970, pianistul Arkadi Sevidov (URSS) ca solist în aceeași seară al *Concertului nr. 3 în do minor de Beethoven*, ne-a oferit — din păcate — o versiune de o inexplicabilă platitudine expresivă, în contrast cu evoluția sa din ziua următoare, în cadrul unui recital cu lucrări de Chopin, Liszt și Rahmaninov, care a intrunit unanime aprecieri.

După cum s-a putut constata de la un timp încoace, preocupat de abordarea unui repertoriu de mare consistență însă, mai puțin (sau chiar deloc) inclus în programele stagiunilor instituțiilor noastre simfonice, Cristian Măndea ne-a propus, vineri, 12 mai, un „Concert J. S. Bach“ în cadrul căruia am ascultat *Cantata nr. 51 pentru sopran și orchestră* (solistă: Ruxandra Vodă, posesoarea unei voci de remarcabilă calitate, bine cultivată, însă care, probabil, neobișnuită cu acustica sălii, a manifestat o oarecare labilitate în intonație) apoi, *Concertul în re minor pentru pian și orchestră* în interpretarea sobră și precisă a Danei Nigrim și *Suita a IV-a pentru orchestră*, într-o versiune fără reproș în datele sale stilistice fundamentale, dar cu un deficit de calitate în momentele solistice, în care am resimțit acut lipsa, în concert, a șefilor de partidă din compartimentul corzilor.

Cu mult interes a fost primit primul concert al celui de al doilea ciclu „Din creația compozitorilor clujeni“ dedicat lui Constantin Ripă care, pe lângă lucrări deja cunoscute și comentate la vremea cuvenită, ca de pildă *Nom* pentru clarinet și pian (interpreți: Ioan Goilă și Alexandru Melak), *Protomuzica II* pentru cinci grupe de percuție (interpreți: Grigore Pop, Adriana Ghișu, Katalin Fábrián, Dorina Pentelescu și Tibor Herczég), sau corurile *Pax ades și Laudă semînțelor*, a mai cuprins în primă audiere absolută, ciclul intitulat *Cinzece de somn* pe versuri de Lucian Blaga („Insomnie“ — „Cinzece înainte de a adormi“ și „Cinzece somnului“, interpretate de Carmen Popescu-Oprișanu — alt, Ioana Mușat — vioară și Voichița Tiniș — pian), unde ideea poetică este redată muzical prin elemente repetitive și combinații timbrale sugestive, apoi *Solitudinile* pentru două pian (interprete, Cecilia Sbârcea și Voichița Tiniș), în care lumea satului natal al compozitorului este evocată într-o suită de imagini sonore intitulate: „Cosașii“, „Tintirim“, „Iaz“, „Gize în amurg“, învăluite în armonii evanescente, care disimulează puternicele conflicte interioare ale celui ce înțelege „imposibila întoarcere“, precum și piesa corală *Transilvanie!*, pe versuri de Mircea Ștefănescu (solistă soprana Ramona Eremia), o impresionantă odă animată de sentimentul apartenenței la aceste străbune meleaguri. (A cântat corul Filarmonicii dirijat de Cornel Groza).

Intr-un „Concert de concerte“ dirijat de Emil Simon — vineri, 15 mai, — Ștefan Ruha, în *Poème de Chausson și Valentin Gheorghiu*, ca interpret al propriului *Concert pentru pian și orchestră în la major*, au evoluat, ca de obicei, la înalte cote ale măiestriei lor, dar din păcate, în *Triplul concert pentru pian, vioară și violoncel* de Beethoven, alături de Alexan-

dra Guțu, celor trei protagoniști le-a lipsit acea susținută de ansamblu, absolut necesară realizării convingătoare a unei creații de asemenea factură.

Parcă în replică, recitalul formației „Collegium Musicum Academicum“ (la 20 de ani de la înființare) susținut joi, 21 mai, în sala Studio a Conservatorului, cu lucrări de I. Hurnik, B. Martinu și A. Vivaldi — în care și-au adus contribuția flautistul Gavril Costea, oboistul Aurel Marc, violonistul Andrei Agoston, violoncelista Ilse László Herbert și clavecinista Ecaterina Botăr — a strălucit tocmai datorită extraordinarei coeziunii de ansamblu între toți acești muzicieni, deasemenea de prim ordin. În seara următoare, la Filarmonică, Aurel Marc a cântat ca solist sub bagheta lui Iochen Wehner (R.D.G.), în *Concertul în do major pentru oboi și orchestră de coarde* de Vivaldi, apoi împreună cu Andrei Agoston în *Concertul pentru vioară, oboi și orchestră de coarde* de Bach, realizând versiuni de referință. În ceea ce privește prezența dirijorului oaspete la pupitrul Filarmonicii, ea a constituit pentru toată lumea o veritabilă revelație. Atât cele *Trei piese pentru orchestră de coarde* de Constantin Silvestri, unde Wehner a intuit perfect substituițiile stilului nostru autohton, cât mai cu seamă *Simfonia a VII-a* de Franz Schubert, în care fiecare notă, fără exagerare, și-a afirmat rosturile estetice dincolo de litera, riguros respectată, a partiturii, au fost conduse cu o gestică extrem de precisă, de o simplitate esențială, cum rar ne-a fost dat să vedem până acum, spre un succes triumfal, pe deplin meritat.

Un recital de aleasă ținută ne-a oferit miercuri, 27 mai, Ansamblul de suflători al Filarmonicii, în care excelenții instrumentiști și muzicieni, Szöverdi Márton și Costea Samoilă — oboi, Kovács György și Barabás Adalbert — fagot, Oprea Vasile și Lung Dăian — corn, precum și clarinetiștii Hodrea Mircea și Lazăr Ilie, au interpretat cu acuratețe stilistică, din ciclul „Integrala serenadelor și divertismentelor pentru suflători de W. A. Mozart“, *Divertismentele în mi bemol major K. V. 252 și nr. 16 K. V. 289, și Serenada nr. 12 în do minor K. V. 388*. Sperăm ca viitoarea evoluție a formației să depășească această mai mult decât meritorie realizare, printr-o mai rafinată exploatare expresivă a nuanțelor scăzute.

Ultimul concert simfonic al lunii — vineri 29 mai — a constituit un eveniment deosebit în viața muzicală a Clujului, prin prezentarea pentru prima dată în țara noastră, a poemului vocal simfonic *Clopotele* de S. Rahmaninov, după ciclul omonim al lui Edgar Allan Poe, în strălucita interpretare a dirijorului sovietic Edvard Cijvel, un propagator fervent al creației marelui compozitor rus. (Menționăm că, tot sub bagheta sa, am ascultat în ultimii trei ani, *Simfonia a II-a și Dansurile simfonice*, de același autor). Atmosfera poetică, lirismul ardent din partea I — Allegro ma non troppo — și partea a II-a — Lento —, dar mai ales intensul dramatism al ultimelor două mișcări (Presto și Lento lugubre) au impresionat profund auditoriul. La reușita acestei versiuni și-au dat concursul: tenorul Ion Micu, Bianca Manoleanu și baritonul Alexandru Agache, împreună cu corul Filarmonicii instruit de Cornel Groza, de la care, în general, am fi dorit o mai adâncă pătrundere a semnificațiilor textului poetic, pentru ca acesta să-și găsească astfel deplina valorificare expresivă într-un plan vocal diversificat pe măsură și ca paletă coloristică.

Acest concert, ovaționat îndelung de un public deosebit de cald și receptiv, a mai cuprins Uvertura la *Visul unei nopți de vară* de F. Mendelssohn-Bartholdy și *Simfonia nr. 94 în sol major* — „Surpriza“ de J. Haydn, talmăcite, la rîndul lor, la aceleași înalte cote artistice.